

LOOMADE HEAOLU TOETUSE NÕUETE TÄITMISE KOHAPEALNE KONTROLL

Aivar Vuks

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

MAK 2014-2020 loomade heaolu toetuse eesmärk

- Toetada veiste karjatamist ja vasikate paremaid kasvutingimusi
- Toetada sigadele loomuomasemat pidamiskeskkonda
- Toetada alternatiivsüsteemide rakendamist linnukasvatuses
- Toetada lamba-, kitse- ja hobusekasvatuse keskkonnasõbralikku arengut

Toetatavad tegevused

- Seadusandluses sätestatud baastaset ja tavapraktikat ületavate nõuete täitmine, mis tagab loomadele suurema heaolu
- Toetusega kompenseeritakse loomade suuremat heaolu tagavate nõuete täitmisest tingitud kulud või saamata jäänud tulu

Nõuded taotlejale

- Toetust võib taotleda füüsiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik ja juriidilise isiku staatusetä ühendus
- Taotleja võtab 1-aastase kohustuse
- Toetust võib taotleda nõuetekohaste veiste, vasikate, hobuste, sigade, lammaste või kitsede kohta, kelle arv kokku vastab vähemalt kahele loomühikule, või vähemalt 50 nõuetekohase munakana kohta
- Loomade arv võib aastati varieeruda, kuid peab olema vähemalt 2 LÜ või 50 munakana

Toetusõiguslikkuse nõuded

Loomühikuteks arvestamise koefitsiendid:

- ≥ 6 -kuu vanune veis või hobune 1,0
- Vasikas 0,4
- Siga 0,3
- Lammas või kits 0,15
- Munakana 0,014

Nõuded taotlejale

- Toetust võib taotleda hobuste, sigade ja munakanade kohta, keda peetakse kohustuseaastal põllumajandusloomade registris registreeritud loomakasvatushoones
- Toetust võib taotleda veiste, vasikate, lammaste ja kitsede kohta, kui taotleja peab nimetatud loomarühma kuuluvaid loomi vähemalt kohustuseaasta 1. jaanuarist kuni 1. aprillini ja 1. detsembrist 31. detsembrini põllumajandusloomade registris registreeritud loomakasvatushoones või -rajatises, mis kaitseb loomi halbade ilmastikuolude eest

Nõuded taotlejale

- Veiste, lammaste, kitsede ja hobuste kohta ei saa toetust taotleja, kel on MAK 2007–2013 raames kehtiv loomade karjatamise toetuse kohustus
- Toetust ei saa mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kohta

Piimatõugu vasikad

- Piimatõugu vasikate loomarühma kohta võib taotleda toetust kas veiste ja vasikate karjatamise nõuete täitmise eest või piimatõugu vasikate heaolu nõuete täitmise eest.
- Piimatõugu veiseks loetakse loomad, kelle põhitõuks on põllumajandusloomade registris märgitud: **eesti holstein** (EHF), **eesti punane** (EPK), **eesti maatõug** (EK), **šviitsi** (AP), **äärširi** (FA) ja **dzörsi** (JER)

Hobused

- Toetust võib taotleda hobuse kohta,
- kes on nõuetekohaselt identifitseeritud ja kelle andmed on nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse kantud,
- kelle kohta peetakse nõuetekohast arvestust ning
- keda taotleja peab vähemalt kohustuseaasta 2. maist kuni 31. augustini (taotlusel märgitakse konkreetne loom).
- Toetust saab taotleda hobuste kohta, kes on 2. mai seisuga vähemalt kuus kuud vanad.
- Eestis sündinud hobuste andmed peavad olema põllumajandusloomade registrisse kantud

Hobuste heaolu nõuded

Baasnõuded:

Nõue 1.

Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses süüta ja joogivett

Nõue 2.

Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale sobiva hoolduse

Hobuste heaolu nõuded

Nõue 3.

Vähemalt taotlusel märgitud arvul hobuseid karjatatakse karjatamisperioodil karjamaal.

Täkkudele tagatakse karjatamisperioodil pääs karjamaale või väliaedikusse.

Karjatamisperiood kestab vähemalt 1. juunist kuni 31. augustini

Nõue 4.

Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud hobuste arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud

Karjatavate veiste/vasikate heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 1.

Loomale peab võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses süüta ja joogivett.

Nõue 2.

Loomale mittesobivate ilmastikutingimuste korral tuleb veist nende eest kaitsta või mitte lasta teda karjamaale.

Nõue 3.

Väljaedik ja karjamaa peavad olema looma tervisele ohutud. Teravad esemed tuleb eemaldada. Piirdeaed tuleb hoida korras.

Karjatavate veiste/vasikate heaolu nõuded.

Toetatavad nõuded:

Nõue 4.

Taotlusel märgitud arvul veiseid ja/või vasikaid karjatatakse karjatamisperioodil karjamaal.

Karjatamisperiood kestab vähemalt 1. juunist kuni 31. augustini.

- *Karjatama ei pea haigeid või poegivaid loomi ning loomi vahetult enne ja pärast poegimist (± 7 päeva) või taudileviku ohu korral. Karjatama ei pea ka vastpüगतud lambaid või loomi, kes indlevad ja keda seemendamise eesmärkidel hoitakse ajutiselt sisetingimustes. Loomi ei pea karjatama, kui maapinna seisukord või ilmastikuolud seda ei võimalda (liiga kuum ($\geq +25^{\circ}\text{C}$) ja kuiv ilm, väga tugev keskpäevane päikesekiirgus, tormine ilm, väga tugev tuul või tugev kestev vihm, maapind on liigmärg, rohi on pika põuaperioodi tõttu ulatuslikult kuivanud). Veterinaarsetel näidustustel võib looma ka kauem sees hoida.*

Karjatavate veiste/vasikate heaolu nõuded.

Toetatavad nõuded:

Nõue 5.

Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud loomade arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud.

Lammaste ja kitsede heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 1.

Loomale peab võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses süüta ja joogivett

Nõue 2.

Loomapidaja võtab kasutusele meetmeid, et kaitsta looma kiskja rünnaku eest.

Nõue 3.

Välitingimustes tuleb lammast ja kitse kaitsta halbade ilmastikutingimuste eest. Üleujutuse ohu korral viiakse loom turvalisse piirkonda.

Lammaste ja kitsede heaolu nõuded.

Toetatavad nõuded:

Nõue 4.

Karjatamisperioodil tuleb lambale ja kitsele tagada pääs karjamaale või väliaedikusse.

Nõue 5.

Väliaedik ja karjamaa peavad olema looma tervisele ohutud. Teravad esemed tuleb eemaldada. Piirdeaed tuleb hoida korras.

Nõue 6.

Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud lammaste ja kitsede arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud.

Munakanade heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 1.

Munakanadele peavad olema tagatud piisava suurusega ja teravate servadeta õrred, millel on iga kana jaoks ruumi vähemalt 15 cm.

Õrsi ei tohi paigaldada allapanu kohale, õrte vaheline horisontaalkaugus peab olema vähemalt 30 cm ning õrre ja seina vaheline horisontaalkaugus vähemalt 20 cm.

Nõue 2.

Munakanadele peab olema tagatud vähemalt 250 cm² allapanuga pinda kana kohta, kusjuures allapanu katab vähemalt ühe kolmandiku põrandapinnast.

Nõue 3.

Munakanade paiknemistihedus alternatiivmeetodil pidamisel on kuni üheksa munakana 1 m² kasutatava pinna kohta.

Munakanade heaolu nõuded.

Toetatavad nõuded:

Nõue 4.

Taotleja peab kohustuseaastal oma majapidamises 1 m² munakanade pidamise ruumi põrandapinna kohta kuni kaheksat munakana.

Piimatõugu vasikate heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 1.

Vasikat ei tohi pidada lõastatult, välja arvatud rühmana ühissulus peetav vasikas, keda võib lõastada korraga kuni üheks tunniks piima või piimasaaduste andmise ning vajaduse korral veterinaarsete menetluste läbiviimise ajaks.

Lõastamisvahend ei tohi põhjustada vasika vigastumist ega lämbumist.

Lõõg peab võimaldama vasikal ilma raskusteta maha heita, lamada ja üles tõusta ning ennast puhastada.

Lõastamisvahendeid tuleb regulaarselt kontrollida.

Vasikal ei tohi kasutada suukorvi.

Piimatõugu vasikate heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 2.

Kui vasikaid peetakse rühmana, siis peab selleks kasutatavas ühissulus olema vähemalt 1,5 m² vaba põrandapinda iga alla 150 kilogrammise vasika kohta, vähemalt 1,7 m² vaba põrandapinda iga 150 kuni 220 kilogrammise vasika kohta ning vähemalt 1,8 m² vaba põrandapinda iga üle 220 kilogrammise vasika kohta.

Nõue 3.

Vasikat ei tohi pidada üksiksulus, kui ta on üle 8 nädala vanune, välja arvatud veterinaararsti ettekirjutusel seoses looma tervisliku seisundiga.

Nõuet ei kohaldata:

- 1) vasikate pidamisele majapidamistes, kus on vähem kui 6 vasikat;
- 2) juhul, kui vasikat peetakse teda imetava lehma juures.

Piimatõugu vasikate heaolu nõuded.

Baasnõuded:

Nõue 4.

Operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi teeb veterinaararst.

Veterinaararsti otsesel juhendamisel ja vastutusel võib operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi teha ka loomaarstiõppe õppekava üliõpilane.

Üliõpilase tegevus loetakse selle veterinaararsti tegevuseks, kelle juhendamisel ta tegutseb.

Lühiajalisi ja vähest valu tekitavaid lubatud menetlusi võib läbi viia ka vastava ettevalmistusega isik.

Piimatõugu vasikate heaolu nõuded.

Nõue 5.

Loomapidaja peab arvestust põllumajandusloomale manustatud ravimite ja ravimsöötade kohta.

Arvestuses kajastatakse:

- 1) looma või loomarühma identifitseerimise andmed;
- 2) kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus;
- 3) andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta;
- 4) ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta;
- 5) veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem;
- 6) määratud keeluaeg.

Piimatõugu vasikate heaolu nõuded.

Toetatavad nõuded:

Nõue 6.

_Kui vasikaid peetakse rühmana, siis peab selleks kasutatavas ühissulus olema vähemalt 2,0 m² vaba põrandapinda iga vasika kohta. Kogu põrandapind on pehme allapanuga kaetud.

Nõue 7.

Nudistamisel peab kasutama üldanesteesiat koos analgeesiaga või sedatsiooni koos lokaalanesteesia ja analgeesiaga ning selle kohta on veterinaararsti kirjalik kinnitus, mis sisaldab andmeid nudistatud loomade arvu ja kasutatud ravimite kohta.

Sigade heaolu nõuded

Baasnõuded:

Nõue 1.

Sigade pidamise ruum või ehitis peab olema ehitatud nii, et iga siga saab seal takistusteta maha heita, lamada ja üles tõusta

Nõue 2.

Sigade magamisala peab olema puhas ja sealt tuleb tagada vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse.

Sigadele peab võimaldama vaba juurdepääsu magamisalale.

Magamisalal peab kõikidel sigadel olema võimalus samaaegselt lamada

Nõue 3.

Sigade pidamise ruumi või ehitise põrand peab olema paindumatu ja sile, kuid mitte libe, et vältida sigade vigastumist.

Tagatud peab olema vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse.

Sigade heaolu nõuded

Baasnõuded:

Nõue 4.

Põrsaste sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui see on veterinaararsti otsuse kohaselt nende tervise ja heaolu tagamiseks vältimatult vajalik.

Keelatud on loomade kastreerimine pikaaegset valu põhjustaval kudede nekroosi tekitaval viisil.

Nõue 5.

Iga haigestunud või vigastatud siga peab saama vajalikku ravi.

Veterinaarabi saamiseks tuleb loomapidajal viivitamata kutsuda veterinaararst.

Vajadusel tuleb haige või vigastatud siga teistest loomadest eraldada, paigutades ta ruumi, kus on kuiv allapanu.

Sigade heaolu nõuded

Baasnõuded:

Nõue 6.

- Kuni seitsme päeva vanuse põrsa silmahammaste lõikamist,
- kuldi kihvade lühendamist,
- saba lõikamist,
- sea kastreerimist meetodil, mis ei põhjusta kudede rebenemist ning
- väliaedikus peetava kuldi kärsa rõngastamist võib kooskõlas «Loomakaitseseaduse» § 9 lõikega 3 läbi viia veterinaararst või vastava ettevalmistusega isik, kellel on kohased teoreetilised teadmised ja praktilised oskused.
- Saba lõikamist ning sea kastreerimist meetodil, mis ei põhjusta kudede rebenemist võib üle seitsme päeva vanusel seal läbi viia üksnes veterinaararst, kes peab kasutama üldnarkoosi ja lokaalanesteesiat.

Sigade heaolu nõuded

Baasnõuded:

Nõue 7.

Loomapidaja peab arvestust põllumajandusloomale manustatud ravimite ja ravimsöötade kohta.

Arvestuses kajastatakse:

- 1) looma või loomarühma identifitseerimise andmed;
- 2) kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus;
- 3) andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta;
- 4) ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta;
- 5) veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem;
- 6) määratud keeluaeg.

Sigade heaolu nõuded

Toetatavad nõuded:

Nõue 8.

Taotleja täidab kõigi nende sigade osas, keda peetakse taotlusel kindlaksmääratud loomakasvatushoones, järgmist nõuet:

- sigadele tagatakse sisetingimustes allapanuks põhk või hein,
- sigade pidamise ruumi põrand on allapanuga kaetud,
- lamamisala on kuiv, puhas ja looma jaoks mugav.

Loomataudi ennetamiseks rakendab loomapidaja järgmist bioohutusmeedet:

- sööda, allapanu ja muu võimaliku nakkust edasikandva materjali käitlemise korraldamine ning nimetatud materjali korrapärane puhastamine ja desinfitseerimine.

Sigade heaolu nõuded

Nõue 9.

Taotleja täidab kõigi nende sigade osas, keda peetakse taotlusel kindlaksmääratud loomakasvatushoones, järgmist nõuet:

- alla seitsmepäevaste sigade kastreerimisel peab kasutama lokaalanesteesi ja analgeesiat,
- selle kohta on veterinaararsti kirjalik kinnitus, mis sisaldab:
 - 1) andmeid kastreeritud loomade arvu,
 - 2) lokaalanesteesia ja
 - 3) analgeesia kasutamise kohta.

Enim esinenud puudused

- Põllumajandusloomade identifitseerimise ja registreerimise nõue

Identifitseerimise ja registreerimise nõuded

- PM 21.12.2009 määrus nr 128:
- Loomad peavad olema registreeritud taotleja nimele **2.maist kuni 31. augustini**.
- Veis peab olema märgistatud **20 päeva** jooksul (lammas/kits **6 kuu** jooksul) alates looma sündimise päevast või enne nimetatud tähtaja möödumist looma ühest karjast teise või tapamajja viimise korral.
- Asenduskõrvamärgid peab tellima **2 päeva** jooksul arvates kõrvamärgi kadumisest või loetamatuks muutumisest. Passi duplikaat analoogsete juhtumite korral tuleb tellida **7 päeva** jooksul asjakohase sündmuse toimumisest arvates.
- Asendusmärgid, mille väljastab JKK, peab loomale kõrva panema 7 päeva jooksul alates kõrvamärkide väljastamisest.

Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud

- Taotleja peab **15 tööpäeva jooksul** alates päevast, mil võimalik, teavitama PRIAt vääramatust jõust ja erandlikust asjaolust (teavituses peab olema kõik vajalik info).
- Toetusesaajal on jätkuvalt õigus saada toetust selliste loomade eest, mis olid eelpool loetletud asjaolude ajal toetuskõlblikud.
- Kohapealses kontrollis tuleb tuvastada, kas taotleja poolt teavitatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude esinemine vastab tõele ja millal nimetud juhtum toimus (alguskuupäev või periood).
- Juhul, kui taotleja ei ole veel menetlusbürood vääramatust jõust või erandlikust asjaolust teavitanud ning tal on seda veel aega teha, siis võib ta anda vastavad dokumendid teenistuja kätte, kes edastab need PRIAle.

Toetusesaajast sõltumatu asjaolu

- Dokumendid, mille alusel on looma karjast väljaminek pidamisperioodil lubatud:
 - veterinaartõendi vorm 2T – haige loom
 - veterinaartõendi vorm 4T – hädatapetud loom
 - veterinaartõendi vorm 5T – utiliseerimise tõend;
 - veterinaararsti kirjalik kinnitus looma hukkumise või hädatapmise kohta;
 - koopia Politsei-ja Piirivalveametile esitatud avaldusest looma kadumise kohta.
- Selliste juhtumite puhul peab taotleja **10 tööpäeva jooksul** esitama tõendavad dokumendid PRIAle.
- Antud loomade osas taotlejale siiski toetust ei maksta, kuid neid ei võeta arvesse loomade erinevuse arvestamisel.

Täna tähelepanu eest!

